

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Έργο «Εκπαίδευση αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών»

Δράση: Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

*Ο ρόλος του διευθυντή
στο πολυπολιτισμικό σχολείο*

Περιλήψεις

31 Ιανουαρίου & 4 Φεβρουαρίου 2011

Αθήνα

Α΄ μέρος
Προηγούμενη εμπειρία

Διαπολιτισμική ικανότητα του διευθυντή στο σημερινό πολυπολιτισμικό ελληνικό σχολείο

Κώστας Παπαχρήστος

*Σχ. Σύμβουλος, Δ/ντής Σπουδών
Α/θμιας Εκπ/σης του Υπ. ΠΔΒΜΘ*

Στην εισήγησή μας:

- **Παρουσιάζουμε** στοιχεία από τα Προγράμματα Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, τα οποία υλοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, τα οποία παρά την αποσπασματικότητα και την ασυνέχεια, προσέφεραν καλές υπηρεσίες στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και τα σχολεία συμβάλλοντας στη βελτίωση των όρων ένταξης των αλλόγλωσσων μαθητών. Τα Προγράμματα αυτά προσέφεραν στήριξη τόσο στους μαθητές όσο και στους διευθυντές και εκπαιδευτικούς που ενεπλάκησαν σ' αυτά ως υπεύθυνοι διδάσκοντες των ανάλογων τμημάτων, αφού τους ενέταξαν σε μια σειρά επιμορφωτικών σεμιναρίων, που με τη σειρά τους ενίσχυσαν τις προϋπάρχουσες γνώσεις τους και εμπλούτισαν τη διδακτική τους εμπειρία.

- **Καταγράφουμε** το θεσμικό πλαίσιο για τη Διαπολιτισμική εκπαίδευση στην Ελλάδα και τους θεσμούς αντισταθμιστικής εκπαίδευσης και εστιάζουμε στα υπαρκτά προβλήματα.

- **Σκιαγραφούμε** πτυχές και χαρακτηριστικά της διαπολιτισμικής ικανότητας του Διευθυντή στο σημερινό πολυπολιτισμικό σχολείο.

- **Επισημαίνουμε** τον κομβικό ρόλο του Διευθυντή στο νέο πολυπολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο καλείται να λειτουργήσει, που οδηγεί αναπόφευκτα στην αναθεώρηση και την ανανέωση του ρόλου και της συμπεριφοράς του. Ρόλο που έχει να κάνει με την αναβάθμιση του σχολείου, την ενίσχυση της διαπολιτισμικής επικοινωνίας και την ανάδειξη του σχολείου στην τοπική κοινωνία.

- **Προτείνουμε** μέτρα και παρεμβάσεις που ο Διευθυντής του σχολείου μπορεί να προωθήσει στο πλαίσιο της λειτουργίας του και ενδεικτικό σχέδιο δράσης για την ενίσχυση της διαπολιτισμικότητας, της συλλογικότητας και της καλλιέργειας θετικής στάσης προς τη διαφορετικότητα.

Διεύθυνση σχολείου με πολιτισμικά ανομοιογενείς τάξεις: εκτιμήσεις από εφαρμογές

Ζωή Παπαναούμ
Καθηγήτρια Α.Π.Θ.

Κοινό τόπο αποτελεί η διαπίστωση ότι ο μαθητικός πληθυσμός στο ελληνικό σχολείο χαρακτηρίζεται από πολιτισμική ποικιλομορφία, αντανακλώντας μια κοινωνική πραγματικότητα στην οποία συμβιώνουν με σταθερά αυξανόμενους ρυθμούς, από τη δεκαετία του 1990, άτομα με πολιτισμικές διαφορές από την πλειονότητα. Η πολιτεία, κυρίως με το νόμο 2413 του 1996, επιχειρεί να διασφαλίσει ίσες ευκαιρίες εκπαίδευσης για τα παιδιά αλλοδαπών, υιοθετώντας την αρχή της συνεκπαίδευσης, ενώ την τελευταία δεκαετία διατίθενται κοινοτικά κονδύλια για την υποστήριξη όσων σχολείων υποχρεωτικής εκπαίδευσης συγκεντρώνουν υψηλά ποσοστά αλλοδαπών. Η υποστήριξη συνίσταται κυρίως στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, στην παραγωγή διδακτικού υλικού και στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Σε εξέλιξη είναι από τον Σεπτέμβριο του 2010 και ανάλογο πρόγραμμα πανελληνίας εμβέλειας στο πλαίσιο του οποίου διεξάγεται το σεμινάριο αυτό.

Η εισήγηση αυτή επικεντρώνεται στο ερώτημα, «πώς αντιμετωπίζει το σχολείο την πρόκληση να βοηθήσει όλους τους μαθητές, γηγενείς και αλλοδαπούς, να έχουν υψηλές σχολικές αποδόσεις και αβίαστη ψυχολογική και κοινωνική ανάπτυξη». Για να πετύχει ο στόχος αυτός, ασφαλώς χρειάζονται πολλά: Από τη μια πλευρά, ευελιξία στον τρόπο συγκρότησης των τάξεων, ευελιξία στο αναλυτικό πρόγραμμα και ποικιλία διδακτικού υλικού. Από την άλλη μεριά, χρειάζονται ειδικά εκπαιδευμένοι εκπαιδευτικοί και διευθυντές, οι οποίοι πιστεύουν στην ισότιμη εκπαίδευση όλων.

Συγκεκριμένα, παρουσιάζονται εκτιμήσεις διευθυντών σχολείων που συμμετείχαν στα προγράμματα αυτά α) το 2002-2004, β) το 2006-2008 με βάση τους εξής άξονες: οργάνωση τάξεων και τμημάτων, διδακτικό προσωπικό, μαθητές, υποδομή. Τέλος, επιγραμματικά παρουσιάζονται καλές πρακτικές που προέκυψαν και επισημαίνονται ρυθμίσεις που πρέπει να γίνουν από πλευράς πολιτείας για τη στήριξη του έργου των σχολείων.

Β΄ μέρος

**Παιδαγωγική, διδακτική και οργανωτική
υποστήριξη στο πλαίσιο του Έργου**

Καλλιέργεια κλίματος διαπολιτισμικής επικοινωνίας σε επίπεδο σχολείου

Γιώργος Νικολάου
*Επίκουρος Καθηγητής,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*

Η παρουσία των μαθητών με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες στο σχολικό περιβάλλον είναι συχνά γενεσιουργός αιτία παρεξηγήσεων, κρίσεων, συγκρούσεων και αμοιβαίας καχυποψίας. Το εκπαιδευτικό προσωπικό αντιμετωπίζει με αμηχανία και χωρίς συγκεκριμένη στρατηγική τις παραπάνω καταστάσεις, με αποτέλεσμα να επιτείνονται οι αρνητικές επιπτώσεις από την ανυπαρξία καλής επικοινωνίας ανάμεσα στις διάφορες ομάδες μαθητών της σχολικής μονάδας.

Η Δράση 3 του Προγράμματος “*Εκπαίδευση Αλλοδαπών και Παλινοστούντων Μαθητών*” έχει ως σκοπό να παράσχει στα σχολεία της χώρας εκείνα τα εργαλεία και τις τεχνικές που θα επιτρέψουν τη βελτίωση του σχολικού κλίματος και θα ευνοήσουν την κατανόηση και τη συνεργασία μεταξύ των παραγόντων που συνθέτουν τη σχολική κοινότητα.

Αυτό ελπίζουμε να το επιτύχουμε αφενός μέσα από δραστηριότητες που θα στοχεύουν στην πραγματική αλληλογνωριμία και κατανόηση, με την άρση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων ανάμεσα στις διάφορες ομάδες, καθώς και με την εμπέδωση της ιδιότητας του Πολίτη, με συγκεκριμένες υποχρεώσεις και δικαιώματα. Αφετέρου, θα επιδιωχθεί ο εμπλουτισμός των σχολικών βιβλιοθηκών με υλικό το οποίο θα δίνει ερεθίσματα για το διαπολιτισμικό διάλογο και θα ενθαρρύνει την επικοινωνία και τη συνεργασία μεταξύ των μαθητών, αλλά και των μαθητών με τους εκπαιδευτικούς.

Στην προσπάθεια αυτή ο ρόλος του Διευθυντή της σχολικής μονάδας είναι εξαιρετικά σημαντικός. Είναι αυτός που θα οργανώσει, θα εμπνεύσει και θα ενδυναμώσει τη δράση των εκπαιδευτικών.

Η Τάξη Υποδοχής από παιδαγωγική σκοπιά

Αναστασία Κεσίδου
Επίκουρη Καθηγήτρια Α.Π.Θ.

Οι Τάξεις Υποδοχής δεν αποτελούν πρόσφατο θεσμό στην ελληνική εκπαίδευση, αφού είναι θεσμοθετημένες βάσει Υπουργικής Απόφασης από το 1980. Έχουν δεχτεί την κριτική, ότι ακολουθούν τη λογική της γρήγορης ένταξης στις «κανονικές τάξεις» και της σταδιακής αφομοίωσης των παιδιών σε αυτές. Όσον αφορά τις Τάξεις Υποδοχής, παραμένουν ανοιχτά τα εξής τουλάχιστον ερωτήματα: 1. Συνάδουν με τη λογική της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, η οποία –τουλάχιστον σε θεσμικό επίπεδο και σε επίπεδο πολιτικής ρητορείας- αποτελεί το κυρίαρχο πλαίσιο για την εκπαίδευση των αλλοδαπών και των παλιννοστούντων μαθητών στη χώρα μας; Εάν αυτό συμβαίνει, λειτουργούν τελικά στην πράξη βάσει των αρχών της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης; 2. Οι Τάξεις Υποδοχής αποδίδουν τα αναμενόμενα, με άλλα λόγια, συμβάλλουν στην εξάλειψη της σχολικής διαρροής; 3. Τι χρειάζεται να αλλάξει σήμερα στις Τάξεις Υποδοχής με στόχο την καλύτερη λειτουργία τους και τέλος, 4. Πώς μπορεί το νέο Πρόγραμμα «*Εκπαίδευση αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών*» να συμβάλει στην επιθυμητή κατεύθυνση όσον αφορά την εξέλιξη των Τάξεων Υποδοχής; Η εισήγηση συζητά τα παραπάνω ερωτήματα, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τη γλωσσολογική, όσο κυρίως την παιδαγωγική διάσταση του εγχειρήματος που αποβλέπει στη βελτίωση της λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής στη χώρα μας.

Σύνδεση σχολείου και κοινότητας

Μαρία Γκασούκα
Επίκουρη Καθηγήτρια
Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Ο ρόλος και ο βαθμός εμπλοκής των γονιών στο σχολείο και η προς τον σκοπό αυτόν ενδυνάμωση της οικογένειας αποτελούν σημαντικές παραμέτρους στη βελτίωση των ακαδημαϊκών επιδόσεων των παιδιών, αλλά και στην καλύτερη κοινωνικοπολιτισμική τους ταυτοποίηση και διαπολιτισμική ικανότητα. Η ενεργή συμμετοχή, επικοινωνία και ανταλλαγή μεταξύ γονιών διαφορετικών πολιτισμικών δεδομένων στη σχολική κοινότητα συνδυάζει τη δυνατότητά τους να δημιουργούν και να διατηρούν σχέσεις, να επικοινωνούν αποτελεσματικά και να συνεργάζονται με σκοπό την επίτευξη συνεργατικών αποτελεσμάτων προς όφελος των μαθητών και της παραγόμενης μάθησης.

Το μοντέλο συνεργασίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας αφορά το στρατηγικό σχεδιασμό του πρώτου και στηρίζεται στην πρόληψη, καθώς και το σεβασμό του πολιτισμικού υπόβαθρου/ βιόκοσμου των οικογενειών. Μέσω της συγκεκριμένης Δράσης επιδιώκεται, μεταξύ των άλλων, και η:

1. Ενδυνάμωση των βασικών υποχρεώσεων του σχολείου στο πλαίσιο της καλής και εμπεδωμένης επικοινωνίας με μετανάστες/ τρεις γονείς (επίσημη και άτυπη) που θα επιτευχθεί με την ευαισθητοποίηση/ επιμόρφωση μεντόρων εκπαιδευτικών, για την οικοδόμηση ενός σχολικού σχεδίου δράσης για τη συνεργασία οικογένειας – σχολείου-κοινότητας, που θα στηρίζεται, επίσης, στην ενίσχυση/ υποκίνηση των γονέων

2. Συμμετοχή/ εμπλοκή της μεταναστευτικής οικογένειας στο σχολείο (εθελοντική προσφορά στις τάξεις – πρόγραμμα ανάγνωσης-αφήγησης, πολιτισμικά δρώμενα, πολιτισμικές ανταλλαγές, συμμετοχή των γονέων στις συναντήσεις και στις δραστηριότητες κτλ). Προβλέπεται ο ρόλος του/ της θετού γονέα όπου ένας/ μία γονέας ελληνικής καταγωγής «υιοθετεί» έναν/ μία μετανάστη γονέα και συνεργάζεται μαζί του.

3. Συμμετοχή της οικογένειας στις μαθησιακές δραστηριότητες στο σπίτι (ανάγνωση βιβλίων, μελέτη στο σπίτι, αφήγηση ιστοριών, κατασκευές, επίβλεψη σχολικής εργασίας κτλ)

4. Συμμετοχή της οικογένειας στη λήψη αποφάσεων στο σχολείο (για ένα πρόγραμμα, για την οργάνωση μιας εκδήλωσης, κτλ.)

5. Δικτύωση με την κοινότητα (συνεργασίες με οργανισμούς, φορείς, δίκτυα, κτλ.).

Παρουσίαση και περιγραφή των βασικών λειτουργιών του διαδικτυακού χώρου του Έργου www.diapolis.auth.gr

Θρασύβουλος Τσιάτσος
Λέκτορας Α.Π.Θ.

Υποδράση 8.1: Ανάπτυξη δικτύων συνεργατών

Στόχος της υποδράσης 8.1 είναι να συγκροτήσει δίκτυα επικοινωνίας και συνεργασίας σε τοπικό, περιφερειακό και πανελλαδικό επίπεδο για τα σχολεία που συνεργάζονται με το πρόγραμμα. Ζητούμενο των δικτύων είναι η ανάπτυξη πρωτοβουλιών και η ανταλλαγή επαγγελματικών εμπειριών, προκειμένου να διευκολυνθεί η σχολική και κοινωνική ένταξη των αλλαδαπών μαθητών. Για τους ίδιους λόγους προωθείται και η συγκρότηση δικτύων διευθυντών των σχολείων εφαρμογής.

Υποδράση 8.2: Τεχνολογική υποστήριξη του έργου μέσω υπηρεσιών Διαδικτύου

Ο διαδικτυακός χώρος του προγράμματος www.diapolis.auth.gr θα επιτρέπει στους χρήστες να πληροφορούνται, να επικοινωνούν, να αναζητούν πληροφορία και εκπαιδευτικό περιεχόμενο, να επιμορφώνονται και να μαθαίνουν. Υπηρεσίες που θα προσφέρει στους χρήστες είναι :

Εικόνα 1: Η πρώτη σελίδα του διαδικτυακού χώρου του προγράμματος www.diapolis.auth.gr

- **Υπηρεσίες Πληροφόρησης, Ενημέρωσης & Επικοινωνίας:** Οι υπηρεσίες πληροφόρησης, ενημέρωσης και επικοινωνίας είναι αυτές που συμβάλλουν στην ηλεκτρονική δικτύωση των σχολείων και γενικότερα όλων των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα.

- **Υπηρεσίες Πρόσβασης και Διαχείρισης Ψηφιακού Υλικού:** Οι υπηρεσίες αυτές στοχεύουν στην υποστήριξη της διανομής και της πρόσβασης σε εκπαιδευτικό υλικό.
- **Υπηρεσίες Διαχείρισης Στοιχείων Εφαρμογής του Προγράμματος:** Πρόκειται για υπηρεσίες διαχείρισης ψηφιακού πληροφοριακού υλικού που αφορά τη δομή, οργάνωση, υλοποίηση και εξέλιξη του προγράμματος, όπως π.χ. πληροφορίες για δίκτυα συνεργατών, κατάλογος σχολείων εφαρμογής, προφίλ σχολείων εφαρμογής, κατάλογος επιμορφωτών και επιμορφωμένων εκπαιδευτικών, κτλ.
- **Λοιπές Υποστηρικτικές Υπηρεσίες:** Είναι υπηρεσίες που δεν εντάσσονται στις παραπάνω κατηγορίες αλλά είναι απαραίτητες για (α) την λειτουργία του κόμβου www.diapolis.auth.gr (υπηρεσίες διαχειριστή) και (β) την εσωτερική αξιολόγηση

Στο σεμινάριο θα περιγραφούν και θα παρουσιαστούν οι βασικές υπηρεσίες του διαδικτυακού χώρου του προγράμματος που βρίσκονται ήδη σε λειτουργία, καθώς και υπηρεσίες που πρόκειται να αναπτυχθούν και να ενσωματωθούν στην πορεία του έργου.

Ενίσχυση της Ελληνομάθειας στα σχολεία της Αττικής

Σπυριδούλα Μπέλλα
Επίκουρη Καθηγήτρια Ε.Κ.Π.Α.

Η εισήγηση παρουσιάζει τις βασικές συνιστώσες της Δράσης 2 του Προγράμματος Εκπαίδευσης Αλλοδαπών και Παλιννοστούντων μαθητών, η οποία επικεντρώνεται στην ενίσχυση της ελληνομάθειας στα σχολεία που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα. Με ειδική αναφορά στα σχολεία της Αττικής θα αναλυθεί η σημασία της συγκεκριμένης δράσης για το σύνολο του έργου και θα παρουσιαστούν οι στόχοι της, καθώς και οι υποδράσεις που την απαρτίζουν. Θα παρουσιαστούν επίσης η μεθοδολογία και οι επιμέρους πρακτικές των υποδράσεων, καθώς και τα αναμενόμενα οφέλη τόσο για τους μαθητές όσο και για τους εκπαιδευτικούς και τη συνολική δομή του σχολείου.